

รู้จักโครงสร้างระดับสูง (High Level Structure : HLS) ของ ISO

อาดิษ เย็นประสิทธิ์ สม. (การจัดการสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม)

นักตรวจประเมิน

วันนี้ ขอค้นรายการ จากที่เคยนำเสนอเรื่องการตรวจประเมิน มาเป็นเรื่องความเปลี่ยนแปลงมาตรฐาน ISO หน่อยนะครับ

องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization) หรือที่นิยมเรียกกันว่าหน่วยงาน ISO ได้ปรับปรุงมาตรฐานการบริหารคุณภาพ (ISO9001) และมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO14001) ใหม่ เป็น ISO9001 : 2015 และ ISO14001 : 2015 เพื่อใช้แทนมาตรฐานฉบับเดิม (ISO9001 : 2008 และ ISO14001 : 2004) โดยฉบับใหม่นี้ ประกาศใช้เป็นทางการพร้อมกันทั้งสองฉบับ เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2558 ทั้งนี้ ฉบับเดิม ยังสามารถใช้ต่อไปได้อีก 3 ปี นับจากวันที่ฉบับใหม่ประกาศใช้ (ได้จนถึงวันที่ 14 กันยายน 2561)

ความเปลี่ยนแปลงสำคัญคือ คณะจัดการด้านเทคนิคของ ISO (ISO Technical Management Board) ได้พัฒนา Annex XL ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของ ISO/IEC Directives, Part 1 Consolidated ISO Supplement-Procedures Specific to ISO ขึ้น ให้ใช้เป็นแนวทางสำหรับการเขียนมาตรฐานสากลทั้งหลาย โดยได้กำหนดว่า มาตรฐานทุกเรื่อง ทั้งที่จะประกาศใช้ใหม่ หรือมาตรฐานเรื่องเดิมๆ ที่จะแก้ไข จะต้องปรับปรุงโครงสร้าง (structure) ของการเขียน ให้เหมือนกัน โดยต้องเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ใน Annex XL นี้ โครงสร้างมาตรฐานนี้ เรียกว่า โครงสร้างระดับสูง (High Level Structure : HLS)

เหตุจูงใจในการเปลี่ยนแปลง ให้มาใช้ HLS ดังกล่าว เนื่องจากที่ผ่านมา ISO ได้ประกาศใช้มาตรฐานสากลต่างๆ หลายฉบับ เช่น มาตรฐานการบริหารคุณภาพ มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมและอื่นๆ แล้วพบว่า องค์การที่ทำระบบหลายมาตรฐาน ได้พยายามที่จะรวมระบบต่างๆ เหล่านี้ เข้าด้วยกัน แต่พบอุปสรรคในเรื่องความแตกต่างของข้อกำหนด นิยาม และอื่นๆ จึงตัดสินใจกำหนด Annex XL นี้ขึ้น

เป้าหมายสำคัญของเรื่องนี้ ก็คือการให้มาตรฐานการจัดการตามข้อกำหนดของ ISO ทั้งหมด (ISO Management System Standards : MSS) มีรูปแบบสอดคล้องต้องกัน ด้วยโครงสร้างเดียวกัน

Annex XL จะประกอบด้วย ด้วยสำคัญ 3 ส่วน คือ โครงสร้างระดับสูง (high level structure) การมีเนื้อหาหลักๆ เดียวกัน (identical core text) และคำศัพท์และนิยามเดียวกันร่วมกัน (common terms and core definitions) โดย

โครงสร้างระดับสูง (High Level Structure : HLS) ประกอบด้วย 10 หัวข้อหลักดังต่อไปนี้

1. ขอบเขต (scope)
2. อ้างอิง (normative references)
3. คำศัพท์และนิยาม (terms and definitions)
4. บริบทขององค์กร (context of the organization)
5. ภาวะผู้นำ (leadership)
6. การวางแผน (planning)
7. การสนับสนุน (support)
8. การดำเนินงาน (operation)
9. การประเมินผล (performance evaluation)
10. การพัฒนา (improvement)

เนื้อหาหลัก (core text) คือ สารสำคัญ ที่อยู่ในแต่ละหัวข้อหลักใน HLS ก็จะมีแกน (core) เป็นแนวทางเดียวกัน (identical context) กำหนดอยู่ ต้องนำไปบรรจุในทุกๆ มาตรฐาน ในที่นี้ จะขอยกตัวอย่างบางแนวทาง เช่น

1. ขอบเขต (scope) ให้เขียนขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมาตรฐานสากล ที่กำลังร่างนั้นๆ

2. อ้างอิง (normative references) ให้เขียนขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ที่กำลังร่างนั้นๆ

3. คำศัพท์และนิยาม (terms and definitions) มีการกำหนดคำศัพท์และนิยาม ที่ต้องใช้ร่วมกันกับทุกๆ มาตรฐานไว้ เช่น

3.1 Organization

Person or group of people that has its own functions with responsibilities, authorities and relationships to achieve its objectives (3.8).

Note 1 to entry : The concept of organization includes, but is not limited to soletrader, company, corporation, firm, enter prise, authority, partnership, charity or institution, or part or combination there of, whether incorporated or not, public or private.

3.2 Interested party (preferred term)

Stakeholder (admitted term)

Person or organization (3.1) that can affect, be affected by, or perceive itself to be affected by a decision or activity.

3.3 Requirement

Need or expectation that is stated, generally implied or obligatory.

Note 1 to entry : “Generally implied” means that it is custom or common practice for the organization and interested parties that the need or expectation under consideration is implied.

Note 2 to entry : A specified requirement is one that is stated, for example in documented information.

เป็นต้น

4. บริบทขององค์กร (context of the organization)

4.1 Understanding the organization and its context

The organization shall determine external and internal issues that are relevant to its purpose and that affect its ability to achieve the intended outcome(s) of its XXX management system.

4.2 Understanding the needs and expectations of interested parties

The organization shall determine :

- The interested parties that are relevant to the XXX management system;
- The relevant requirements of these interested parties.

4.3 Determining the scope of the XXX management system

The organization shall determine the boundaries and applicability of the XXX management system to establish its scope.

When determining this scope, the organization shall consider :

- The external and internal issues referred to in 4.1;
- The requirements referred to in 4.2.

The scope shall be available as documented information.

4.4 XXX management system

The organization shall establish, implement, maintain and continually improve an XXX management system, including the processes needed and their interactions, in accordance with the requirements of this International Standard/this part of ISO XXX/this Technical Specification.

และเรื่อยไปจนถึงข้อ 10

หมายเหตุ XXX หมายถึง มาตรฐานนั้นๆ เช่น Quality หรือ Environment

อย่างไรก็ตาม หากผู้ร่างมาตรฐาน เห็นว่ามาตรฐานที่กำลังร่างเรื่องนั้นๆ มีความจำเป็นต้องมีการกำหนดรายละเอียดของสาระบางประเด็นให้เป็นการเจาะจง เป็นการเฉพาะ ก็สามารถดำเนินการได้ โดยการเพิ่มหัวข้อย่อยขึ้นมา แต่ต้องอยู่ภายใต้หัวข้อใหญ่ของ Annex XL เช่น

Clause		ISO9001 : 2015		ISO14001 : 2015
6			Planning	
	6.1		Actions to address risks and opportunities	
		6.1.1	NA	General
		6.1.2	NA	Environmental aspects
		6.1.3	NA	Compliance obligations
		6.1.4	NA	Planning action
	6.2		Quality (Environmental) objective and planning to achieve them	
		6.2.1	NA	Environmental objectives
		6.2.2	NA	Planning actions to achieve environmental objectives
	6.3		Planning of changes	N/A

สรุปแล้ว ต่อไปนี้ ข้อกำหนดของการจัดการตามมาตรฐานสากล (ISO) ทั้งหมด จะมีโครงสร้างเดียวกัน 10 ข้อ ตาม HLS ในแต่ละข้อจะมีเนื้อหาร่วม เป็นแนวทางเดียวกันตาม Core text ที่กำหนด รวมทั้งคำศัพท์และนิยามร่วมกัน แล้วครับ

เอกสารอ้างอิง

เอกสารประกอบการบรรยาย SGS ISO9001 : 2015 Auditor Training Course Learner Guide, SGS ISO9001 : 2015 ATC Learner Guide 08-2015. ISO/IEC Directives, Part 1 Consolidated ISO Supplement-Procedures Specific to ISO (Sixth edition, 2015).

